

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Ouderschap en systeemtherapie

Pas daarna kwam de erkenning van die emoties tot zijn recht, gevolgd door het benoemen van de realiteit. Een mooie oefening die zichtbaar kalmte bracht. Tot slot gaf Rodenburg een overzicht van de punten van verschil tussen Hughes (attachment-focused family therapy), Diamond (attachment-based family therapy) en Palmer (emotionally focused family therapy), en sprak zij de verwachting uit dat hun verschillen vermoedelijk zullen verdwijnen in een gezamenlijk model. Dat lijkt mij zowel mooi als gewenst.

In de afsluiting van de dag associeerde Van der Velden met behulp van enkele anekdotes opnieuw over ouderschap van-

uit de vraag wat nu van betekenis is in de opvoeding. Daarmee besloot hij een goed georganiseerde, levendige en aangenaam verlopen dag met gedenkwaardige beschouwingen en inzichten, die ook voor mij als regelmatig oppassende en mee opvoedende opa goed was om mee te maken.

Jan Meerdinkveldboom is jeugdpsychiater en systeemtherapeut (niet praktiserend) en consulent voor systemische hulpverlening aan jongeren in het bijzonder bij suïcidaal gedrag. E-mail: jan@mdvb.demon.nl.

Over het verrijken van de eigen praktijk en het exploreren van je professionele identiteit

Studiedag georganiseerd door de BVRGS
[Antwerpen, 16 maart 2018]

Yves Dingens

Dit jaar werd de studiedag van de Belgische Vereniging voor Relatie- en Gezinstherapie en Systeemcounseling verzorgd door Sylvia London, medeoprichter van de Grupo Campos Eliseos in Mexico, een dochterorganisatie van het Houston Galveston Institute in Texas. London is trainer, doet consultaties en geeft supervisie vanuit een postmoderne en sociaal constructionistische benadering. Ze werkt nauw samen met Harlene Anderson en is internationaal trainer-opleider, voor onder andere het programma 'International Certificate for Collaborative Practices' dat een wereldwijde spreiding kent.

Om de aangekondigde plenaire lezing

een dialogische betekenis te geven, startte London met de intentie connectie te maken met al wie in de zaal aanwezig was. Academisch opgestelde rijen zitplaatsen zijn echter niet de gedroomde opstelling om verbinding te faciliteren. Op haar suggestie plaatsten we de stoelen in een grote cirkel, waardoor we allen meteen een plekje op de eerste rij hadden. Visueel contact en lichaamstaal werden daardoor aan de groepsdialoog toegevoegd.

De trainer had reeds eerder ervaren dat Vlamingen warme mensen zijn maar dat het tijd vraagt om contact te krijgen. Haar publiek maakte innerlijke dialoog bestond uit vragen als 'Wat weet ik van deze groep?' en 'Wat moet er vandaag gebeuren?'. Ze legde ons die vragen voor als uitnodiging tot participatie. We kregen de gelegenheid om van de plenaire lezing een co-creatie te maken.

London sprak in het Engels. Taal, meer specifiek het spreken in een andere taal, was dan ook een volgende hindernis die ze ter sprake bracht. Haar eigen moedertaal is

Over het verrijken van de eigen praktijk en het exploreren van je professionele identiteit

Spaans, wat een zekere vertaalslag vraagt vooraf. De luisteraars moesten vanuit het Engels woord en betekenis omzetten naar het Nederlands. London argumenteert echter dat we allen, ook in de eigen taal, altijd vertaler of *interpreter* zijn. Dialoog is immers een proces van relationeel interpreteren.

In de zoektocht naar professionele identiteit stelde London zichzelf de vraag 'Wie ben ik als professional?' Hierbij speelt tijd en plaats een rol. De vraag wordt dan 'Hoe werd ik de professional die ik vandaag ben?' Zij noemt zichzelf 'een conversatie-artiest die altijd in relatie is met anderen'. Hoewel er tot dan toe weinig uitwisseling van gedachten met het publiek plaatsvond, voelde haar spreken aan als een dialoog. We hoorden de innerlijke dialoog tussen Sylvia en haar professionele identiteit. Ze meanderde door de jaren van haar persoonlijke studietraject en benoemde welke mensen en welke woorden haar beïnvloed hebben. Ze gaf via dit persoonlijke narratief ook veel verwijzingen naar (opnieuw) te lezen literatuur. Op exemplarische wijze gaf ze aan hoe professionele identiteit gevormd wordt door het samenspel van tijd en ruimte, ideeën en mensen.

Minuchin en Haley vormden voor haar het kader. Als negentienjarige studente bestudeerde ze Watzlawick. Wat ze zelf had aangevoeld, herkende ze nu in een uitgewerkte theorie. Bowen legde de noodzakelijke brug tussen psychoanalyse en systeemtherapie. Het is belangrijk veel theorie te lezen en die vervolgens te vergeten. Zitten en luisteren, connectie maken met de ander, mens zijn met je cliënten. Dat is nodig om van theorie naar therapie te groeien. Anders is theorie nutteloos, aldus London. Sociaal constructionist Kenneth Gergen stelt dat iedere cliënt de therapeut creëert die hij nodig heeft. Als je goed luistert, responsief bent, ben je ieder uur,

cliënt na cliënt, iemand anders. London gaf een opdracht waarmee ze ons uitdaagde onze professionele identiteit te exploreren: 'Noteer in een dagboek twee weken lang, cliënt na cliënt, wie je bent.'

Aansluitend op het sociaal constructivisme noemde ze Esther Perel als inspirator voor relatietherapie. Perel stelt de volgende vragen om samen met cliënten de rijkdom van een relatie te exploreren: wie ben ik in de relatie, wie word ik in de relatie, wat voor relatie bouwen we samen en hoe word ik de beste versie van mezelf? Ook de invloed van Varela en Maturana, exponenten van de constructivistische benadering, voedt haar professionele identiteit. London zei: 'I say what I say and you hear what you hear' over de beïnvloeding van vooroordelen op denk- en communicatieprocessen. Ze slaagde er in op een heel natuurlijke manier contact te houden met de aanwezigen terwijl ze diverse systeemdenkers en filosofen op een eigen manier in beeld bracht. Al zijn veel namen en theorieën die ze noemde niet nieuw, ze op deze manier nogmaals in beeld te krijgen, bracht een rijke oogst. Tot slot definieerde ze zichzelf als een *conversational-relational therapist* die grote waarde hecht aan de veranderingskracht van taal. Het gaf zin om hiermee zelf en samen met collega's aan de slag te gaan.

Na de lunch startte London met een groepsconsultatie waarbij de eigen praktijk en professionele identiteit van enkele deelnemers in dialoog werden gebracht. De structuur en werkwijze leunde aan tegen het *reflecting team* van Tom Andersen. Tijdens het eerste deel, een interview met drie deelnemers, voelde je echter een gebrek aan diepgang. De vragen waren nochtans nieuwsgierig, open en gericht en de antwoorden waren authentiek en inspirerend. Toch ontstond er verveling, was de spanningsboog beperkt en kregen we het

Over het verrijken van de eigen praktijk en het exploreren van je professionele identiteit

gevoel dat er iets niet helemaal lukte. Lag het aan de setting, een groep van 150 deelnemers, waarbij er te weinig veiligheid was? Was er een cultuur- of taalbarrière? Peilden de vragen te snel naar diepgang? Het voelde hoe dan ook te weinig doorleefd. Er was meer rationele dan relationele connectie tussen de deelnemers.

Tijdens de koffiepauze overlegde London met enkele deelnemers informeel over het gebeurde. Ze nodigde uit mee te denken over wat er fout ging. Ze was ontevreden over het verloop, stelde zichzelf ter discussie, vroeg zich af wat ze over het hoofd had gezien of wat ze methodisch foutief had aangepakt. Terug in de grote groep ging ze heel transparant en kwetsbaar in het midden van de grote cirkel staan. Ze bracht haar innerlijke dialoog naar buiten: 'Soms lopen de dingen niet zoals je wilt, soms werkt het niet.' Ze nodigde uit om samen te analyseren wat er fout was gelopen. 'Misschien had ik het eerder moeten stopzetten', vroeg ze zich af. 'We hadden maar ten dele connectie. Waar kunnen we het contact weer oppikken? Waar zijn we elkaar verloren?' In een verbindende samenwerking met de gehele groep werd er gedacht over wat er was misgelopen. Het was ontroerend te zien hoe de groep volop mee inspanningen leverde om samen te zoeken. Daarbij werd ook de eigen verantwoordelijkheid van de

groep niet ontzien. Op dat ogenblik ontstond er een magisch moment van herverbinding tussen de aanwezigen. Er was echtheid, eerlijkheid, nieuwsgierigheid, authenticiteit en veel zorg voor elkaar.

Als therapeut maken we ook soms mee dat we te sterk een vooropgezet plan hebben, maar dit onvoldoende verduidelijken, of dat we mensen in de gesprekskamer niet mee hebben, dat we hen kwijtraken en de verbinding moeten herstellen. Als we met de wagen in de mist terecht komen, helpen de verstralers niet, integendeel. Aarzelend, voorzichtig en invoelend moeten we onze weg vinden naar herverbinding. Oriënteren kan alleen maar langzaam gebeuren. Vertragen helpt, anders kom je nergens, was een belangrijke conclusie.

Het werd een leerzame studiedag, ook voor London zelf. 'Jullie gaven me de ruimte hier te mogen falen. Leer te mogen falen, leer te blijven voelen, de eigen praktijk te verrijken en de professionele identiteit te exploreren.'

Yves Dingens is systeemtherapeut in groepspraktijk 't Labyrint te Ham (B) en beleidscoördinator Geestelijke Gezondheid in het Centrum Algemeen Welzijnswerk Antwerpen. E-mail: yves.dingens@gmail.com.